

**Міністерство освіти і науки України Житомирський
державний університет імені Івана Франка кафедра
англійської філології та перекладу**

**Київський національний університет імені Тараса Шевченка
кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови**

**Кам'янець-Подільський національний університет імені
Івана Огієнка кафедра
англійської мови**

**Ніжинський державний
університет імені Миколи
Гоголя кафедра
германської філології та
методики викладання
іноземних мов**

**СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ
ПЕРЕКЛАДУ**

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних
досліджень та проблеми перекладу
**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА Д. І.
КВЕСЕЛЕВИЧА (1935-2003)**

10 травня 2024 р.

Житомир – 2024

УДК: 811.11+821.111+81'25+81'44

ББК: 81.43

С 91

*Рекомендовано до друку
Вченою радою
Житомирського державного університету імені
Івана Франка
(Протокол № 9 від 31 травня 2024 р.)*

Рецензенти:

Ганна Кришталюк, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов і зарубіжної літератури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Едуард Маліновський, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри іноземних мов Житомирського військового інституту імені С. П. Корольова.

Тетяна Свиридюк, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу : Збірник наукових праць / За заг. ред. М. В. Полховської, Н. Д. Борисенко, С. А. Вискушенка. Житомир, 2024. 107 с.

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу

Збірник наукових праць містить результати досліджень науковців з актуальних проблем сучасної лінгвістики та перекладознавства.

Видання розраховане на науковців, аспірантів та студентів старших курсів факультетів та інститутів іноземних мов.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

УДК: 11.11+821.111+81'25+81'44

ББК: 81.43

©Колектив авторів, 2024

©Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

СПІВГОЛОВИ ОРГКОМІТЕТУ:

Боцян Т. В. – кандидат економічних наук, доцент, проректор з наукової та міжнародної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Полховська М. В. – директор Навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка, кандидат філологічних наук, доцент.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

1. Потапенко С. І. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології, перекладу і філософії мови Київського національного лінгвістичного університету.

2. Славова Л. Л. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

3. Борисенко Н. Д. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу

4. Кришталюк Г. А. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германських мов і зарубіжної літератури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

5. Талавіра Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

6. Вискушенко С. А. – секретар оргкомітету, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та перекладу Житомирського державного університету імені Івана Франка.

7. Капранчук О. І. – лаборант кафедри англійської філології та перекладу.

ЗМІСТ

Альошина М. Д. Характеристика ідіостилю Стівена Кінга	6
Беценко Т. П. До питання про лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту як різновид навчальних вправ і як інноваційний підхід у процесі вивчення рідної та іноземної мови	10
Беценко Т. П. Окремі дидактичні зауваги до вивчення курсу «лінгвопоетика художнього тексту: інтерпретаційні підходи»	13
Бондарчук Н. В. Використання перекладацьких трансформацій при перекладі екологічного законодавства ЄС	16
Борисенко Н. Д., Славова Л. Л., Кодубовська О. О. Відтворення англійськомовних культурно-специфічних власних назв в українському перекладі романів Дж. Мойєс	18
Веліченко Р. О. Типологія культурно-специфічної лексики роману Патріка Ротфусса «Ім'я вітру»	22
Вискушенко С. А., Мосієнко О. В. Загальні особливості перекладу неологізмів	26
Дюкар К. В. Структурно-семантична специфіка інновацій-компресивів мілітаридискурсу 2014–2024 рр.	29
Зорницький А. В., Нураддінова М. Ф. Лінгвокраїнознавчі особливості інтерпретації художнього тексту	32

**Сучасний стан і перспективи лінгвістичних
досліджень та проблеми перекладу**

Козачук А. М. Адаптація та компенсація при відтворенні заголовків в аудіовізуальному перекладі (на матеріалі анімаційного серіалу-фентезі "True and the Rainbow Kingdom")	37
Кришталюк Г. А. Differences in event conceptualization through translation	42
Курнилович М. О., Гундарєва В. О. Прикладний аспект перекладу ідіом (на матеріалі відгуків студентів-перекладачів)	45
Лисецька Ю. В. Мовні особливості політичних промов	47
Лихотворик Є. В. Класифікація реалій у романі Фредеріка Пола «Брама»	50
Ляшенко С. В. Концептуалізація та категоризація субсфери ЦІННОСТІ за даними лексикографічних джерел і фразеології	54
Мартин Р. Р. Food idioms in Ukrainian and in English: peculiarities of their translation	58
Нідзельська Ю. М., Пахомова А. М. Основні особливості перекладу реалій детективного роману Агати Крісті «Забуте вбивство»	61
Нідзельська Ю. М., Серьогіна П. Г. Основні характеристики кіноперекладу	63
Поліщук Л. П., Пушкар Т. М. Прийоми відтворення жанрових ознак наукової фантастики в українському перекладі	65
Поліщук Л. П., Андрійчук Д. І. Специфіка відтворення ідіостилю автора в українському перекладі англомовного роману Кена Кізі «Над зозулиним гніздом»	68
Поліщук Л. П., Калінчук Т. А. Лексико-стилістичні аспекти перекладу фентезійного роману	69
Полховська М. В., Кулявик С. Й. Труднощі передачі ідіом українською на матеріалі англомовного серіалу «Тед Лассо»	71
Прокопчук М. Ю. Способи відтворення номінацій членів мафіозної структури в українському перекладі романів Маріо П'юзо	73
Путієнко В. Р., Шахновська І. І. Відтворення емотивних мовних засобів у перекладі сучасної англомовної дитячої літератури (на матеріалі циклу романів Дж. Кінні «Щоденник слабака»)	76

**Сучасний стан і перспективи лінгвістичних
досліджень та проблеми перекладу**

Пушкар Т. М., Гендега Л. О. Специфіка перекладу сленгізмів у кіно (на основі молодіжного серіалу «Як я зустрів вашу маму»)	79
Пушкар Т. М., Левковський І. С. Особливості відтворення в українському перекладі лексико-семантичних особливостей англомовної художньої літератури	81
Пушкар Т. М., Радкевич К. В. Проблематика перекладу англомовних художніх творів	84
Скумін М. П. Стратегії українського перекладу реалій англомовних науково-фантастичних фільмів	86
Старикова С. А. Особливості українського перекладу реалій англомовних творів жанру фентезі	90
Трикашна Ю. І., Нідзельська Ю. М. До питання про основні характеристики деформацій у перекладознавстві	95
Чорноус О. В. Мотиви приховування справжнього імені: історичний аспект	98
Шиманович І. В., Приходько А. Б. Вплив стародавніх філософських трактатів Китаю на формування фразеологічної системи китайської мови	100
Шугаєв А. В., Мальченко М. С. Перекладацькі трансформації як основа адекватного перекладу художніх текстів	104

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних
досліджень та проблеми перекладу
М. О. Курнилович, В. О. Гундарєва
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Національний авіаційний університет

**ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ІДІОМ (НА МАТЕРІАЛІ
ВІДГУКІВ СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ)**

Ідіоми вважаються невід'ємною частиною будь-якої мови, яка втілює культурологічні, соціальні, лінгвістичні особливості народів та націй тієї або іншої країни, є важливою складовою не тільки в написанні художніх творів, але й має надзвичайне значення у навчанні студентів як мовних так і немовних спеціальностей. На даний момент не існує викладача, студента і просто людини, які б за все життя не стикалися з проблемами розуміння, перекладу, інтерпретування та пояснення ідіом. Метою даної розвідки є розгляд деяких проблем використання ідіом у навчанні студентів письмового перекладу та ефективних методів роботи з ними на прикладах окремих висловів.

Як зазначено в багатьох наукових дослідженнях, головною проблемою у розумінні значення тієї або іншої ідіоми виступають певні соціальні, історичні та культурологічні особливості країни-автора цієї ідіоми. Загальним підходом до перекладу та розуміння таких ідіом є, перш за все, порівняння з аналогом висловів або прислів'їв у рідній мові, що вимагає застосування перекладацького прийому адаптації [4: 510]. Для багатьох людей зовсім нескладно зрозуміти зміст таких ідіом як, наприклад: *to sell like hot cakes, cool banana, better late than never, make a long story short*, та багатьох інших, хоча навіть і подібні, на перший погляд прості для розуміння вислови часто викликають в студентів багато сумнівів та питань під час роботи з ними.

Першим та загальноприйнятим методом пошуку необхідної інформації, звісно, є звернення до спеціальних тлумачних словників, де зміст кожної ідіоми пояснюється мовою оригіналу, або спеціальних словників ідіом або фразеологізмів, які надають переклад або еквівалент ідіоми з рідної мови. На щастя, такі словники можна знайти як у паперових версіях, так і в онлайн форматі. Тож маємо такі відповідні варіанти перекладу: *мати великий попит, бути лідером продажів або продаватися як гарячі пиріжки, крутий хлопець або дівчина, краще пізно, ніж ніколи, коротше кажучи* [2].

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу

Багато труднощів викликають саме ті ідіоми, які вимагають не тільки серйозної дослідницької роботи, а й асоціативного підходу, критичного та аналітичного мислення. Постає питання, як перекласти значення висловів, які на нашу думку є абсурдними та абсолютно нелогічними. Одним із таких прикладів може слугувати ідіома *to have a cow*, переклад якої, згідно з авторитетними англійськими тлумачними словниками, є *бути злим, розлюченим* [1: 322]. Як показало опитування студентів освітньої програми «Переклад», для деяких з них цей абсурдний і незрозумілий зміст може безпосередньо слугувати поштовхом для запам'ятовування цієї ідіоми, інші просто завчуть її напам'ять, але вочевидь ненадовго, якщо не користуватимуться нею в комунікації. Хтось продовжитиме задавати питання щодо змісту, висловлюючи думку, що корова в кожному українському господарстві є ознакою багатства, щастя та благополуччя, і яким чином хтось може бути розлюченим, якщо вона є його власністю. Стосовно саме цієї ідіоми, яка вважається розповсюдженою в американському варіанті англійської мови, чіткого пояснення поки не існує. В електронному словнику на сайті <https://www.theidioms.com> зазначається, що вона виникла на початку 20 століття як сленговий вислів, та в першій половині того ж століття почала все частіше використовуватись у газетних статтях, кінофільмах, радіо програмах та є досі дуже популярною в сучасній англійській мові [3]. Британська англійська пропонує іншу ідіому з аналогічним значенням – мати не корову, а кошенят – *to have kittens*, та деякі джерела пояснюють походження такої фрази середньовічною шотландською традицією, коли ворожки пропонували вагітним жінкам придбати в них та випити певне зілля, яке допоможе їм народити дітей, а не кошенят або телят в американському варіанті. Відповідно, якщо не куплять, то матимуть кошенят або телят та будуть дуже злими.

Беручи до уваги версії походження цієї або іншої ідіоми та результати роботи зі студентами-перекладачами, необхідно зазначити, що робота з такою інформацією допомагає візуалізувати вислів, намалювати певну картинку, яка сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню перекладу ідіоми, значення та випадків застосування.

Як ми вже зазначили, під час навчання студентів-перекладачів було проведено опитування, яке стосувалося саме труднощів перекладу ідіом та визначення методів, які б могли полегшити розуміння та інтерпретування саме найскладніших з них. Більшість із опитуваних зазначили уміння будувати певні асоціації, які допомагатимуть ефективнішому сприйняттю

Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу

значення певної ідіоми та більш точному її перекладу. Зокрема, посилаючись на вище зазначений вислів, різні студенти пропонували абсолютно протилежні та цікаві асоціації. Одні все таки наполягали на великому значенні корови в нашому житті і тому будували асоціацію на тому, що якщо не матимуть корови – тоді будуть злими. Інші уявляли іспанську кориду і розлючених корів перед собою. Дехто рахував кошти на утримання корови в давні часи і передбачав, що господарі могли відчувати гнів якщо витрати на утримання перевищували прибуток. Асоціації, як бачимо, можуть бути різними, але результат один – студенти дуже чітко і надовго запам'ятали ідіому та її переклад.

Серед інших ефективних методів засвоєння значення та перекладу складних ідіом, метафор та висловів опитані студенти відзначили малювання. Практика довела, що для більшості з них було легше опанувати складний матеріал за допомогою малювання, навіть якщо вони і не є професійними митцями. Навіть символічне малювання корови та розлюченого людського обличчя поруч дало позитивні результати. Дієвим виявилось не тільки малювання зображення окремої ідіоми, а одразу декількох у вигляді коміксу із подальшим складанням логічно пов'язаних між собою історій та оповідань. Такий вид роботи також, за думкою студентів, допоміг розвитку та вдосконаленню навичок критичного, аналітичного мислення, розкриттю їх креативних здібностей.

Таким чином, підвищення якості перекладу ідіом можливо досягти ще під час освітнього процесу за допомогою використання методів семантичного та компонентного аналізу, асоціацій та міжсеміотичного перекладу. У свою чергу це сприяє кращому засвоєнню мовного матеріалу і підвищенню конкурентоздатності перекладача.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Fox G., Rundell M. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners (Dictionary). Macmillan Education Ltd, 2002. 1701 p

Have a cow. *Cambridge Dictionary | English Dictionary, Translations & Thesaurus*. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/have-a-cow> (date of access: 11.04.2024).

Have a cow. *The Idioms | Largest Idiom Dictionary*. URL: <https://www.theidioms.com/have-a-cow/> (date of access: 11.04.2024).

**Сучасний стан і перспективи лінгвістичних
досліджень та проблеми перекладу**

Molina L., Hurtado Albir A. Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Functionalist Approach. Meta. 2004. Vol. 47, no. 4. P. 498–512. URL: <https://doi.org/10.7202/008033ar> (date of access: 15.04.2024).

***СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
ЛІНГВІСТИЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ***

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ПАМ'ЯТІ ДОКТОРА ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА Д. І. КВЕСЕЛЕВИЧА (1935-2003)**

10 травня 2024 р.

Надруковано з оригінал-макета авторів
Житомирський державний університет імені Івана Франка